

PREMIJERA

Bolna kronika starenja: Nataša Dorčić i Pjer Meničanin u »Skakavcima«

»Skakavci« Biljane Srbljanović u režiji Janusza Kice

Jedna starost i bezbroj samoća

HELENA BRAUT

Kao i devedeset posto čovječanstva, i ja bih zapravo uvijek najradije bio ondje gdje nisam, ondje odakle sam upravo pobjegao«, zapisao je Thomas Bernhard u djelu »Wittgensteinov nećak«. Predstava »Skakavci« nastala po tekstu dramatičarke Biljane Srbljanović, u režiji Janusza Kice, premijerno izvedena u subotu u Zagrebačkom kazalištu mladih, na intrigantan način odražava tu vrstu svestremske egzistencijalne tjeskobe, te svakodnevne zapitanosti koje tjera u depresiju, ludilo ili jednostavno – u bijeg. A taj bijeg postaje jedini recept kojem je dosljednost najvjernija suputnica.

Situacije koje nas muče

»Skakavci« kao suvremeno dramsko pismo, koje nas udara u lice otvorenosti i hrabrošću progovaranja o prešućivanim i potiskivanim svakodnevnim bolima i intimnim nesrećama (što se zbog odgoja i tradicije skrivaju pod kabanicu banalnosti), ne pobuđuju samo filozofska promišljanja, već na, u ovom slučaju, fino iscizelirani redateljski pijedestal donose niz prepoznatljivih

»Skakavci« udaru u lice otvorenosti i hrabrošću progovaranja o prešućivanim svakodnevnim bolima

situacija. Likovi te svjetski priznate autorice, koja je »Skakavce« pisala po naručbi za Jugoslavensko dramsko pozorište (gdje su i praižvedeni 2005.), umorni su, neveseli i preko svake mjere neurotični mlađi ljudi, a jedina njihova originalnost vlastita je osamljenost. S druge strane, Srbljanović problematizira starenje koje je postalo psihološka devijacija samo po sebi ili nepozvano stiglo prije Vremena. Tako u njezinu opusu »starost« ne znači mudrost i nije jamstvo za poštovanje, dok istovremeno upropaštena i neslobodna »mladost« nije lišena autoriteta prijašnjih generacija. Staru dihotomiju između roditelja i djece pojačava društveni kontekst, što ga već izlizano nazivamo »tranzicijskim« bez strogog sustava vrijednosti, bez morala, pa stoga i bez uporišta, i za stare i za mlade. Zajednička im je sa-

mo nesreća koja i opsjeda kao roj »skakavaca«, velika i teška, dolazi ili kao aluzija na bivše ratove ili trenutke d kojih se satka dan za danom.

Teški obiteljski odnosi

Kica, uz uspješno scenografsko rješenje Slavice Radović (rotirajuća golema kocka na čijim se stranicama »listaju« scenske slike, s velikom središnjom »tropškom« ćelijom za prostor meditacije i čekanja), kostimografkinju Doris Kristić i koreografkinju Snježanu Abramović, čvrsto i sigurno vodi radnju koja se pri kraju ubrzava u snažnom crescendo s obiljem ekstatičnih trenutaka.

Slikajući koloplet obiteljskih i inih odnosa (u predlošku simbolično postavljen na početku i na kraju ljeta) kroz neosporno jedan od najzanimljivijih suvremenih tekstova koji su uprizoreni na našim pozornicama, Kica uspijeva ostvariti i odličnu suradnju s glumačkom ekipom. Rečeno rezultira ujednačenošću interpretacija te utiskivanjem fine, produhovljene metaforične i groteskne note u pretežito realistično dramsko pismo autorice.

Tako je Nataša Dorčić

majstorski izgradila lik naivne, prostodušne i iskrene Nadežde, Doris Šarić-Kukuljica savršeno je iskrojila ulogu proračunate i ambiciozne prezenterice vremenske prognoze, Urša Raukar dočarala je do detalja neurotičnu ženu srednjih godina, bolesnu od dokazivanja kako joj samoća ne pada teško, dok je Barbara Prpić kao drska tinejđerica Alegra dosegla neslućene visine bogate palete što skicira adolescentsku iritaciju.

Dojmljive uloge

Pjer Meničanin donio je ulogu blaziranog poslovnog čovjeka Maksima, a Maro Martinović dojmljivo pokazao krizu srednjih godina. Pero Kvrčić kao čovjek iz bivšega sistema, sklon »pipkanju« unuke, pokazao je, s još jednim pomakom dalje, raskoš talenta, dok su na visini zadataka bili i Rajko Bundalo (Jović), potom ponizan i u starost uloge te u svojoj disidentsku prošlost zaodjeven Božidar Boban (Simić) i solidna Zdenka Marunčić (Petrović). »Skakavcima« se nastavlja niz uspješnih premijernih naslova u ZKM-u, a treba pohvaliti i vizualni identitet promidžbene pratnje predstave, fotografiju Mare Bratoš.

Izložba »Zagreb kakvog ne volim«

■ ZAGREB – Kad je prije nekoliko godina poznati hrvatski majstor fotografije Ivo Pervan pripremao fotomonografiju Zagreba, u medijima su ga pitali da li je imao kakvih problema pripremajući knjigu koja je Zagreb u konačnici prikazala kao prekrasan grad. Bez dlake na jeziku Pervan je odgovorio da je imao velikih problema kako izvući najbolje kad je grad na svakom uglu, recimo to lijepim riječima, ne baš u najboljem stanju.

Dok se Pervan na sve načine domišljao sakriti nereprezentativnu stranu Zagreba, Josip Ušaj svima je bacio rukavicu u lice

izložbom svojih fotografija »Zagreb kakvog ne volim«, što je u srijedu na večer otvorena u Muzeju grada Zagreba.

Ušaj svojim objektivom poput otrovne strelice usmjeruje prema detaljima – nametljivim grafitima, kontejnerima za smeće na neprikladnim mjestima, satelitskim antenama, klima uređajima i šlampavo izvedenim intervencijama na često očajno zapuštenim fasadama, neprilicnim reklamnim natpisima i automobilima u pješačkim zonama, a sve začinja često britkim komentarima ispod fotografija. [Martina Kalle]

Zagreb može i bolje: Detalj s izložbe

Putarova »Pisma Josipu Vaništi«

■ VARAŽDIN – Knjiga Radoslava Putara »Pisma Josipu Vaništi« predstavljena je u subotu u Klubu Europa media varaždinskog HNK. Predstavljanje te zanimljive knjige priredili su tvrtka »Kratiss«, ujedno izdavač knjige, i varaždinsko Kazalište.

»Likovnokritički profil Radoslava Putara nije izbljedilo ni desetljeće nakon smrti te ni nakon više od dva desetljeća od kada je prestao sa spomenutom aktivnošću. Izvadak iz korespondencije s bliskim prijateljem Josipom Vaništom nudi priliku upoznavanja svježine i neposrednosti njegovih osjećaja i pisanja. Iako je riječ o intimnom obraćanju, napisani tekstovi imaju vrijednost književnih izražajnih raspona«, ističe akademik Tonko

Maroević u predgovoru knjige.

Vremenski raspon sačuvanih i javnosti ponuđenih Putarovih pisama pokriva razdoblje od 1981. do 1992. godine, a pisma imaju autonomnu vrijednost lirskog dnevnika i dokumentarnost radnih opcija jednog od protagonista moderne hrvatske likovne kulture. Putarovi zapisi su pisma čovjeka koji boluje i pri kraju svog života želi evocirati vrijeme velike duhovne koncentracije. Knjiga je spomenik prijateljstvu i druženju koje je ujedinilo senzibilne duše poput kritičara, slikara i kipara.

Predstavljanje Putarove knjige popratilo je otvorenje dokumentarne izložbe s originalnim pismima i fotografijama. [Karmen Gumbas]

Josip Vaništa s obitelji

U ŽARIŠTU

Detalj s Hirstove izložbe

»SMRT BOGA« DAMIENA HIRSTA

■ MEXICO CITY – U Mexico Cityju otvorena je najnovija izložba kontroverznoga britanskog umjetnika Damiena Hirsta »Smrt Boga«. Na izložbi, koja je rezultat tromjesečnog Hirstova boravka u Meksiku, predstavljeni su ljudski kosturi, već tradicionalno – životinje u formalinu i oderana janjad, u položaju kao da se mole ili su rastegnuti po križu. Hirst se nije zadržao u Meksiku dovoljno dugo da bi vidio što se i kako razvija oko njegova najnovija postava. [K. R.]

Norman Mailer

LEGIJA ČASTI NORMANU MAILERU

■ NEW YORK – Američki pisac Norman Mailer primio je u New Yorku najviše francusko priznanje, orden Legije časti. Osamdesettrogodišnji Mailer na dodjelu je došao u pratnji šeste supruge i najmlađeg sina. Dvostruki dobitnik Pulitzerove nagrade uspjeh je doživio sa 25 godina, prvim romanom »Goli i mrtvi«. Pisac sada pripada skupini živućih Amerikanaca koji su dobili orden Legije časti, što ga je 1802. utemeljio Napoleon. [K. R.]

Naslovnica knjige Garyja Leona Hilla

NAGRADA ZA NAJČUDNIJI NASLOV

■ LONDON – The Bookseller Magazine dodijelio je u petak u Londonu nagradu za najčudniji naslov knjizi posvećenoj duhovima koji nas progone nazvanoj »Ljudi koji ne znaju da su mrtvi: Kako se vežu za prolaznike koji ništa ne slute i kako ih se riješiti«. Autor djela je Gary Leon Hill. U tijesnoj utrci drugo je mjesto osvojila knjiga »Skladištenje rogova nosoroga: minimalni standardi za upravljanje zalihama i najbolja praksa istočne i južne Afrike« Simona Milledgea. [Hina]